

پایش شیوع گواتر و میزان ید ادرار در دانش آموزان ۱۰-۸ ساله استان تهران در سال ۱۳۸۶: ۱۷ سال پس از یدرسانی

دکتر حسین دلشاد^{۱*}، دکتر عطیه آموزگار^۱، دکتر یداله محرابی^۲، دکتر مهدی هدایتی^۱، دکتر پروین
میرمیران^۳، دکتر محمد واسعی^۴، دکتر فریدون عزیزی^۱

^۱ پژوهشکده علوم غدد درون ریز و متابولیسم، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
^۲ گروه آمار حیاتی، استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
^۳ گروه تغذیه، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
^۴ پزشک عمومی

چکیده

سابقه و هدف: پس از دو دهه فعالیت، ایران بعنوان کشور عاری از کمبود ید در منطقه شناخته شده است. در این پایش شیوع گواتر و غلظت ید ادرار ۱۷ سال پس از یدرسانی و مصرف نمک یددار در استان تهران در پاییز سال ۱۳۸۶ مورد بررسی قرار گرفت. **روش بررسی:** در این مطالعه مقطعی، ۱۲۰۰ کودک دبستانی ۸ تا ۱۰ ساله مدارس استان تهران به صورت تصادفی و به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. میزان شیوع گواتر، غلظت ید ادرار، ید موجود در نمک خانوارها و حجم تیروئید بدست آمده به روش اولتراسونوگرافی بررسی شد. میزان ید ادراری نمونه‌ها تعیین و میزان واقعی آن در جامعه برآورد گردید. **یافته‌ها:** فراوانی کلی گواتر ۲/۳ درصد بدست آمد. میان ید ادرار ۹۴/۱ میکروگرم در لیتر بود و ۲۰/۸ درصد افراد ید ادرار کمتر از ۵۰ میکروگرم در لیتر داشتند. ۵۴/۹ درصد خانوارهای تهرانی از نمک تصفیه شده استفاده می‌کردند. ۶۲/۵ درصد نمک‌های مصرفی خانوارها کمتر از ۱۵ گاما ید داشتند. میان حجم تیروئید دو جنس برای سنین ۷ تا ۱۱ سال در دختران کمی بیشتر از پسران بود، اما حجم صدک ۹۷ در تمام گروه‌های سنی بین دختران و پسران یکسان بود. حجم تیروئید در هر دو جنس بطور قابل ملاحظه‌ای با سن افزایش یافته و با قد، وزن و سطح بدن ارتباط مستقیم داشت. **نتیجه‌گیری:** ۱۷ سال پس از یدرسانی، شیوع گواتر در استان تهران کاهش پیدا نموده، اما میان ید ادرار نسبت به مطالعه سال‌های ۱۳۷۵ و ۱۳۸۰ کاهش یافته است. بنابراین تجدیدنظر در برنامه کشوری و نظارت بر اجرای صحیح برنامه‌های حذف کمبود ید ضروری است. **واژگان کلیدی:** تیروئید، گواتر، غلظت ید ادرار، نمک ید ادرار، حجم تیروئید.

مقدمه

بهداشتی - تغذیه‌ای جامعه مورد توجه جدی متولیان بهداشت و درمان کشور قرار گرفت (۲). مطالعه‌های پراکنده (۳، ۴) و مطالعه جمعیتی بزرگ سال ۱۳۶۸ (۵) موبد شیوع گواتر در حد آندمیک و هیپراندمیک در بسیاری از استان‌های کشور بود. این مطالعات نشان دادند که حدود ۲۰ میلیون نفر از جمعیت کشور در معرض خطر کمبود ید قرار داشته و نیازمند اقدام جدی و فوری به منظور پیشگیری از عوارض حاصل از

تا دو دهه قبل ایران در بین کشورهای دچار کمبود شدید ید قرار داشت. کمبود این ریزمغذی از سال ۱۳۴۷ در کشور شناخته شده (۱) اما در سال ۱۳۶۸ بعنوان یک معضل

آدرس نویسنده مسئول: تهران، اوین، پژوهشکده علوم غدد درون‌ریز و متابولیسم، دکتر حسین دلشاد

(e-mail: delshad1336@yahoo.com)

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۷/۶/۱۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۷/۱۱/۱۹